HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

אין נערכין פרק שני ערכין י.

עין משפט
נר מצוה

ועיבור שנה שנשים. הכי לך ל' מלא ומשמתך שעיבור שנה מניין מלימים מרמשון ומייר והכי לך שנשה מלאין יותר על כשדכן הלכך כי תסרה השמת להכדייהו שנשה קס ליה כדוכמיה: **גר ישראל.** שמתה מהיב עיני חכמים: **מתני'** כ"ש תקיעות ומ"ח תקיעות ומפרש להו במס' סוכה בפ' החליל (דף נג.):

מצני נגנים. למני לויס: **ולא מוסיפין על שמה.** לח מתפרש טעמה: **מצני חלילין.** חליל קלמייל"ש בלע"ז: **ולא מוסיפין על י"ב.** שם היו רוצין היו עוסין י"ב כנגד י"ב ימים שבחליל מכה לפני [1] המזבח: **מכה.** שהיו נוקבים בחליל ומכה בלבנעו על הנקב להנעים לת הקול: **בשחיטה פסח ראשון.** ב"ד בימן שהיו קורין ההלל בעזרה בשעה שחיטה כלמרינן בתמיד בשחטו [2] מלוכ. היינו חליל וכגמרת [ע"ב] מפרש לכי: **ולא היה מחלק.** מפיים לגי בתוב יחידי כשהיה מגיע לסיום הגעימה היה המחל מן החלילים מחריך לאחר שתיקת המחל שזהו [3] מילוק יפה יותר משיעיימו שניהם לאחר. מילוק היינו סיום שמחלק בין נעימה לנעימה. ובשעת הקרבה היה שיר זה והיו הלויס משוררים בפה לת ההלל בתותן י"ב ימים והחלילים מחללים ובשאר ימים היו נגנים [4] וללל וכיוצרות והשיר היה לותו שיר המפורש בר"ח (דף לג.). יב] אחד בשבת לה' החרץ ומלואה וכל המזמור ובשני גדול ה' ומחולה וכן כולם: **ועבדי כהנים היו.** לותם המכים בחליל: **בית פגרים ובית ציפרא.** שם המקום: **ומשיחין להוגה.** כהנים היו נוסלין בנותיהן בישראלים מיוחסין היו: **גמ' מפני'.** לקחשיב ר"ת תקיעות ומ"ח תקיעות ולא כר' יהודה דתניא מפני תקיעות של כר' יהודה דתניא תקיעה ותרועה ותקיעה חדא היא ורבנן ההוא לפשוטה לפניה ופשוטה לאחריה הוא דאתא ורבנן מ"ט דכתיב [3] ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו ואי ס"ד תקיעה תרועה ותקיעה חדא היא אמר רחמנא [4] עביד פלגא דמצות ורבי יהודה סימנא בעלמא הוא כמאן אזלא הא [5] דאמר רב כהנא אין בין תקיעה לתרועה [6] ולא כלום במאן דרבי יהודה פשיטא [7] מהו דתימא יהודה דקאמר קר"ק תלת תקיעה וה"ע לרבנן אתיא ולאפוקי מדרבי יוחנן דאמר [8] שמע תשע תקיעות בתשע שעות ביום יצא קמ"ל ואימא הכי נמי אם כן מאי ולא כלום: שנים עשר יום בשנה [9] מכה בחליל וכו': מאי שנא הני הואיל ויחד גומר בהן את ההלל [10] דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק [11] שמונה עשר ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל [12] שמונה ימי החג ושמונה ימי חנוכה ויום טוב הראשון של פסח ויום טוב (הראשון) של עצרת ובגולה עשרים ואחד תשעה ימי החג ושמונה ימי חנוכה ושני ימים טובים של פסח ושני ימים טובים של עצרת מאי שנא בחג דאמרי' כל יומא ומאי שנא בפסח דלא אמרינן כל

שמונה עשר ימים. הת ללת מתיב ערב פסח לתו הוו להו י"ט מסוס ללת הוו ללת במקדש ל"ה. פי' ובשאר ימים אין גומרין אותו אבל אותו בלילוש מדקאמר בר"ח [13] מיקרי מועד לימת משמע לסוכר לתין לומרין בר"ח כלל וכן הת דקאמר לתמרינן ובפסח ללת לתמרינן משמע לתין אותו בפסח וכן משמע בהך למסכת מגילת (דף כח.): רב חילקיה לגבל ואזיקו דקרו בלילה בר"ח מקבר לתפסוקיהו כיון דשמע בקמלגי אמר מנהג אבותיהם בידיהם משמע ברב היה סבור שאין היו לומרים אותו בכל יום ומ"ש אותו לומרים אין לת מנהג בעלמא ואין אותו מנהג כמו בי"ח ימים וכ"מ לומר ר"ת לגרוך לגרך עליו לכך משמע הך מבקר לתפסוקיהו [14] (לכיון) שמבקרין עליו בלמ"כ מיד ברלתה רב ללת ברכו לפניו מיד היה יכול להגין ללת היה אותה ללת

ועיבור שנה ל' [5] אישתקד עשינו שניהם מלאין דל תלתא לבהדי תלתא וקם ליה בדוכתיה אמר ליה [6] נר ישראל כן הוה: **מתני'** [7] אין פותחין [8] מעשרים ואחת תקיעות במקדש [9] ולא מוסיפין על ארבעים ושמנה [10] אין פותחין משני נבלים ולא מוסיפין על ששה אין פותחין משני חלילין ולא מוסיפין על שנים עשר [11] ובשנים עשר יום בשנה החליל מכה לפני המזבח בשחיטת פסח ראשון ובשחיטת פסח שני ויום טוב הראשון של פסח וביום טוב של עצרת ובשמונת ימי החג ולא היה מכה באבוב של נחשת אלא [12] באבוב של קנה מפני שקולו ערב ולא היה מחלק אלא באבוב יחידי מפני שהוא מחליק יפה [13] ועבדי כהנים היו דברי ר"מ רבי יוסי אומר [14] משפחת בית פגרים ובית ציפרא מעמאום היו [15] משיאין לכהונה רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר לוים היו: **גמ'** [16] מתניתין דלא כרבי יהודה דתניא [17] ר' יהודה אומר [הפותח] לא יפחות משבע [והמוסיף] לא יוסיף על שש עשרה במאי קמיפלגי רבי יהודה סבר תקיעה תרועה ותקיעה חדא היא ורבנן סברי [18] תקיעה לחוד ותרועה לחוד ותקיעה לחוד מאי טעמא דר' יהודה כתיב [1] ותקעתם תרועה וכתיב [2] תרועה יתקעו [3] (לכם) ש"מ תקיעה תרועה ותקיעה חדא היא ורבנן ההוא לפשוטה לפניה ופשוטה לאחריה הוא דאתא ורבנן מ"ט דכתיב [3] ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו ואי ס"ד תקיעה תרועה ותקיעה חדא היא אמר רחמנא [4] עביד פלגא דמצות ורבי יהודה סימנא בעלמא הוא כמאן אזלא הא [5] דאמר רב כהנא אין בין תקיעה לתרועה [6] ולא כלום במאן דרבי יהודה פשיטא [7] מהו דתימא יהודה דקאמר קר"ק תלת תקיעה וה"ע לרבנן אתיא ולאפוקי מדרבי יוחנן דאמר [8] שמע תשע תקיעות בתשע שעות ביום יצא קמ"ל ואימא הכי נמי אם כן מאי ולא כלום: שנים עשר יום בשנה [9] מכה בחליל וכו': מאי שנא הני הואיל ויחד גומר בהן את ההלל [10] דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק [11] שמונה עשר ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל [12] שמונה ימי החג ושמונה ימי חנוכה ויום טוב הראשון של פסח ויום טוב (הראשון) של עצרת ובגולה עשרים ואחד תשעה ימי החג ושמונה ימי חנוכה ושני ימים טובים של פסח ושני ימים טובים של עצרת מאי שנא בחג דאמרי' כל יומא ומאי שנא בפסח דלא אמרינן כל

מיום יד] ג' ו' שעות דכי שדית ס' כ"ש תקפ"ט גרשה המולד ביום [ג'] עמנו ויש לתקדק כיון לתשתקד המולד היה ביום ג' לית עשה מ' מלאים [טו] ותם כן לפיכוסו היה הדבר תשתקד שהמולד היה ביום ג' תחר י"ח שעות ולא נרלית עד יום ד' ולא קדם רלייתה המולד לקיבוע רק תד יומא ותם כן קשה טובא דכי שדינן ה' כ"ש תקפ"ט על ג' שם שעות הסנה זו ביום ג' ט"ו שעות והקיבוע היה ביום תמד ותין נרלה מולד שעות ובזמנו גם לפי מה לינו לעיל לתמקדים לת הלוי שיקבע שניהם ויכול להיות לתשתקד המולד ביום ג' שעות ומ"ח תקיעות ומפרש להו במס' סוכה בפ' החליל (דף נג.):

מצני נגנים. למני לויס: **ולא מוסיפין על שמה.** לח מתפרש טעמה: **מצני חלילין.** חליל קלמייל"ש בלע"ז: **ולא מוסיפין על י"ב.** שם היו רוצין היו עוסין י"ב כנגד י"ב ימים שבחליל מכה לפני [1] המזבח: **מכה.** שהיו נוקבים בחליל ומכה בלבנעו על הנקב להנעים לת הקול: **בשחיטה פסח ראשון.** ב"ד בימן שהיו קורין ההלל בעזרה בשעה שחיטה כלמרינן בתמיד בשחטו [2] מלוכ. היינו חליל וכגמרת [ע"ב] מפרש לכי: **ולא היה מחלק.** מפיים לגי בתוב יחידי כשהיה מגיע לסיום הגעימה היה המחל מן החלילים מחריך לאחר השמת לאחר שזהו [3] מילוק יפה יותר משיעיימו שניהם לאחר. מילוק היינו סיום שמחלק בין נעימה לנעימה. ובשעת הקרבה היה שיר זה והיו הלויס משוררים בפה לת ההלל בתותן י"ב ימים והחלילים מחללים ובשאר ימים היו נגנים [4] וללל וכיוצרות והשיר היה לותו שיר המפורש בר"ח (דף לג.). יב] אחד בשבת לה' החרץ ומלואה וכל המזמור ובשני גדול ה' ומחולה וכן כולם: **ועבדי כהנים היו.** לותם המכים בחליל: **בית פגרים ובית ציפרא.** שם המקום: **ומשיחין להוגה.** כהנים היו נוסלין בנותיהן בישראלים מיוחסין היו: **גמ' מפני'.** לקחשיב ר"ת תקיעות ומ"ח תקיעות ולא כר' יהודה דתניא מפני תקיעות של כר' יהודה דתניא תקיעה ותרועה ותקיעה חדא היא ורבנן ההוא לפשוטה לפניה ופשוטה לאחריה הוא דאתא ורבנן מ"ט דכתיב [3] ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו ואי ס"ד תקיעה תרועה ותקיעה חדא היא אמר רחמנא [4] עביד פלגא דמצות ורבי יהודה סימנא בעלמא הוא כמאן אזלא הא [5] דאמר רב כהנא אין בין תקיעה לתרועה [6] ולא כלום במאן דרבי יהודה פשיטא [7] מהו דתימא יהודה דקאמר קר"ק תלת תקיעה וה"ע לרבנן אתיא ולאפוקי מדרבי יוחנן דאמר [8] שמע תשע תקיעות בתשע שעות ביום יצא קמ"ל ואימא הכי נמי אם כן מאי ולא כלום: שנים עשר יום בשנה [9] מכה בחליל וכו': מאי שנא הני הואיל ויחד גומר בהן את ההלל [10] דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק [11] שמונה עשר ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל [12] שמונה ימי החג ושמונה ימי חנוכה ויום טוב הראשון של פסח ויום טוב (הראשון) של עצרת ובגולה עשרים ואחד תשעה ימי החג ושמונה ימי חנוכה ושני ימים טובים של פסח ושני ימים טובים של עצרת מאי שנא בחג דאמרי' כל יומא ומאי שנא בפסח דלא אמרינן כל

שמונה עשר ימים. הת ללת מתיב ערב פסח לתו הוו להו י"ט מסוס ללת הוו ללת במקדש ל"ה. פי' ובשאר ימים אין גומרין אותו אבל אותו בלילוש מדקאמר בר"ח [13] מיקרי מועד לימת משמע לסוכר לתין לומרין בר"ח כלל וכן הת דקאמר לתמרינן ובפסח ללת לתמרינן משמע לתין אותו בפסח וכן משמע בהך למסכת מגילת (דף כח.): רב חילקיה לגבל ואזיקו דקרו בלילה בר"ח מקבר לתפסוקיהו כיון דשמע בקמלגי אמר מנהג אבותיהם בידיהם משמע ברב היה סבור שאין היו לומרים אותו בכל יום ומ"ש אותו לומרים אין לת מנהג בעלמא ואין אותו מנהג כמו בי"ח ימים וכ"מ לומר ר"ת לגרוך לגרך עליו לכך משמע הך מבקר לתפסוקיהו [14] (לכיון) שמבקרין עליו בלמ"כ מיד ברלתה רב ללת ברכו לפניו מיד היה יכול להגין ללת היה אותה ללת

תורה אור השלם

1. וּתְקִעְתֶּם תְּרוּעָה וְנִסְּעוּ הַמַּחֲנוֹת הַחֹנִים קֵדְמָה:
במדבר י ה
2. וּתְקַעְתֶּם תְּרוּעָה שֵׁנִית וְנָסְעוּ הַמַּחֲנוֹת הַחֹנִים תֵּימָנָה תְּרוּעָה יִתְקְעוּ לְמַסְּעֵיהֶם:
במדבר י ו
3. וּבְהַקְהִיל אֶת הַקָּהָל תִּתְקְעוּ וְלֹא תָרִיעוּ:
במדבר י ז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שמונה כו' מציג אותן ממתני':

לעזי רש"י

קלמייל"ש [קלימוס"ש]. חלילים (כלי- נגינה).

מוסף רש"י

נר ישראל כן הוה. שקילמו שיפה השיפו (מנחות פח:). **מעשרים ואחת תקיעות.** כלל יום למפרט ואילך, פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה ותרועה בתמלע תמצע ליה תלת (סוכה נג:). **ועבדי כהנים היו.** על אותו כלי שיר בשעת שיר של קרבן קיימינן (סוכה נא:). **בית פגרים ובית ציפרא.** זה שם המקפות (שם). **מעמאום היו.** זה שם מקומם (סוכה נא:). **משיאין להכהונה.** ישראל מיוחסין היו שנשיאה לנמלת וכנותם לכהנים (שם). **לוים היו.** לגבי ישראלים פסולין לכך (שם). **תדא היא.** מלוה לתמ כן ותלך תמיב לכו (סוכה נג:). **ההוא לפשוטה לפניה כו'.** מכאן לפשוטה בלא כ"ש (לר. שם). דתמיב ותקעתם והלר תרועה יתקעו, מלמד שהן תקיעה ותרועה שניהם נקראו תקיעה, ללמד שהן תרועה שבאמצע פשוטה משני צדדיה. **סימנא בעלמא הוא.** תקיעה שניה לתקיעה הקבל לויס ללת לומין כשהיה משה רוצה לדבר לתליהם ותינה מלוה (שם). **אין בין תקיעה לתרועה ולא כלום.** לת היה מפסיק בינתים ללת כדי נשימה (שם). **מהו דתימא אפילו רבנן.** ויכול להפסיק בינתים להפסקה מועטת, ומלי אין בין תקלמר ללת יתתין תמתנה מרוצה לגפוקי מדר' יוחנן (שם נד). **תשע תקיעות.** לתמרות בר"ח מן תורה, שם בלמלינו, תקיעה תרועה תקיעה, ושלש לוכרונות ושלש לשופרות, כדלתמרינן בר"ח (לג.), ותלי דעבדינן טפי משום פסיקת לתרועה סוף, ללת יש לומר לי נעוסי הוא לי יוליי הוא (סוכה נד:). **מאי ולא כלום.** משמע לתפילו הפסקה מועטת ליכ (שם). **שהיחיד גומר בהן את ההלל.** כלומר לפילו יתיד גומר בהן לת ההלל, שכל לתד ותתד מייב לגמור בו לת ההלל (תענית כח:).

שינויי נוסחאות

(ב) ג' ואישתקד (ש"ם), ג] ג' ר"ש ורע"ג ומשאיר), ג] יפקעו למסעיהם ש"ם (ש"ם), ד] עבידו פגלא (ש"ם), ה] לתקיעה ותקיעה ולא (ש"ם), ו] פשוטה דכרבי יהודה מכו (ש"ם), ז] נאנה חהליל מכה וכו' (ש"ם), ח] שמונת ימי התג (ש"ם), ט] ממזה ולשון מקה והל"ת (צ"ע), י] תיבת תילוק נמקק (ש"ם), יא] מהללים בנבלים (צ"ע), יב] בתחד בשבת (ש"ם), יג] מרוטה כו' בלמלע (ש"ם), יד] ב' י"ח שני ס"ק, בדפ"ר מיום שני, טו] מלאים ואיהר קיבוע (ש"ם), טז] ותם תפרוש לפי' [תיבת כן נמחק] (ש"ם), יז] כפ"י ר' יהודה אומר ליכל, יח] למרוטה ותקיעה ולא (ש"ם), יט] ל"ל לתרועה, כ] נר ל"ק בתר תקיעה תפסק ומשום הכי אסור כו', כא] ל"ל לתרועה, כב] מפסיקין התקיעות דאמרינן התם כלשנה כל"ל (ש"ם), כג] ר"ח דאיקרי מועד לימרו (ש"ם), כד] נפסוקינהו דהזיזנהו מבכרכין (ש"ם),

שיטה מקובצת

ותקפ"ט ותקביעות ביום א' אכתי [לא הוי] בזמנו ממש ע"ש ועוד קשה מדבדינן אשתקד ח' מלאים א"כ היתה שנה [שלפניה] מעוברת וא"כ הוו להו ב' שנים מעוברות רצופות זו אצל זו וזו לא מצינו וצ"ע. תוס': **נר ישראל.** פירש הר"ר חיים דהוה משבח בלשון זה נר ישראל לפי שהאיר עיניו במולד הלבנה העשירה להאיר על הארץ וכן במנחות בפרק שתי מדות (פח:) דהוה קשה לרבי למצוא שבע מדות הלח במקדש ואמר לו ר' שמעון בנו חצי לוג הוה שבו היה מקדש לכל נר ונר אמר ליה נר ישראל כך היה משום דקאי במלתיה דנר היה משבח אותו בלשון נר ישראל. הרא"ש ז"ל: **ובשנים עשר יום בשנה כו'.** אבל בשאר ימים לא היו מזמרים אלא בנבלים ומצלתים. תוס': **מעמעום היו משיאין להכהונה.** פירש"י והרגמ"ה שם מקום וחבירו בכריתות בפרק אמרו לו (טו.) אמר ר' עקיבא שאלתי את ר"ג ור' יהושע באטליז של עימעום וכו': **אין בין תקיעה ובו' במאן אר' יהודה.** דחשיב תקיעה ותרועה ותקיעה חדא, ולכך אין להפסיק בהם וה"ה בתקיעה לרבנן, וא"כ אין להפסיק בין תרועה לשברים דמספקא לן דילמא נעוחי גנח וילולי יליל כהדי הדדי וכיון דחדא היא אין להפסיק בהו ויש שאין נזהרין בזה ואפשר דמפרשי ולא כלום שלא יפסיק בשהיה אבל אם עשאן בשתי נשימות לא מקרי הפסק. הרא"ש ז"ל: **שמונה עשר.** מולד של אשתקד בז' שעות ותקביעות היה ביום ה' שדי הכ"א תקפ"ט על ג' ד' אכתי הוי המולד של שנה זו ביום ב' (כ"ד) [בד'] שעות